

CIRCULAIRE ZORG

**Van JIM-aanpak naar een nieuwe
kijk op jeugdhulpverlening**

SUZANNE DE RUIG & LEVI VAN DAM (redactie)

Boom

CIRCULAIRE ZORG

**Van JIM-aanpak naar een nieuwe
kijk op de jeugdhulpverlening**

SUZANNE DE RUIG & LEVI VAN DAM

Boom

© 2020 S. de Ruig & L. van Dam, p/a Boom uitgevers Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 j° Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Omslag: Bas Smidt
Binnenwerk: ZetSpiegel, Best

ISBN 9789024402403
NUR 770

www.boompsychologie.nl
www.circulairezorg.nu
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Inhoud

Voorwoord	11
Inleiding	13
Deel 1 Theorie en onderzoek	17
1 De ontstaansgeschiedenis van jeugdhulp en van JIM – <i>Levi van Dam & Suzanne de Ruig</i>	19
1.1 Het ontstaan van jeugdhulp	19
1.2 Wie en wat is JIM?	22
1.3 Onze wortels in JIM	23
2 Circulaire zorg – Hoe JIM de basis is van een nieuwe benadering – <i>Suzanne de Ruig & Levi van Dam</i>	27
2.1 Een nieuwe benadering	27
2.2 De vier contexten van circulaire zorg	29
2.3 Het vierfasenmodel	36
2.4 De principes van circulaire zorg	40
3 Circulaire zorg: een praktisch stappenplan – <i>Suzanne de Ruig</i>	70
3.1 Bedenk vanuit welke context je vertrekt	70
3.2 Het vierfasenmodel	72

4	Onderzoek van de praktijk – <i>Levi van Dam</i>	97
4.1	Wat is het effect van een natuurlijke mentor?	97
4.2	Is JIM effectief?	98
4.3	Voor wie werkt JIM en onder welke omstandigheden?	102
4.4	Wat doet het met jongere, ouders en JIM als iemand JIM wordt?	107
4.5	De samenwerking tussen JIM en professional in de praktijk	111
4.6	De samenwerking tussen professionals rondom JIM	112
4.7	Beperkingen	113
4.8	Conclusie	113
	Deel 2 Randvoorwaarden	115
5	De professional – <i>Mascha Struijk</i>	117
5.1	Niet belangrijk	117
5.2	Professional vanuit je hart	118
5.3	JIM en ik	124
6	De samenwerking tussen ambulante hulpverleners en informele mentoren – <i>Andrée Sekreve, Saskia Wijsbroek & Susan Branje</i>	125
6.1	Onderzoeksmethode	126
6.2	Onderzoeksresultaten	127
6.3	Wat betekenen deze resultaten voor de praktijk?	137
7	Door vertrouwen naar veiligheid – <i>Janet van Bavel, Els Bijman, Suzanne de Ruig & Levi van Dam</i>	140
7.1	Wat is veiligheid?	140
7.2	De aanpak van onveiligheid	145
7.3	Veiligheid als een gedeeld dilemma	153
7.4	Vertrouwen	157
7.5	Vertrouwen en verantwoordelijkheid: juridisch kader	158
7.6	Tot slot	163
8	Jeugdformaat: ‘Hoe gaan we eigenlijk om met JIM?’ – <i>Mariska van Esveld</i>	164
8.1	Het Integraal Ambulant Team (IAT)	164
8.2	Introductie van de JIM-aanpak bij de drie zorgpartijen	167
8.3	De introductie en implementatie van de JIM-aanpak in het team	167
8.4	De introductie van de JIM-aanpak bij de ketenpartners: beleids- medewerkers en verwijzers	169

8.5 Nieuwe aanmeldingen	171
8.6 Borging in het team	172
8.7 Effecten en resultaten van de JIM-aanpak binnen het IAT	175
9 Enver: samen, sterker, verder! – <i>Marnix van de Kerkhof</i>	176
9.1 Aan de slag	176
9.2 Verbreden en verbinden	177
9.3 Bekostiging	178
9.4 Doorontwikkeling	179
10 Spirit: het gaat om wie ze zijn – <i>Kathelijne van den Boogert</i>	181
10.1 Multidisciplinair ambulante team	182
10.2 Gezamenlijke ambitie	182
10.3 Professionele ruimte (transformatiedoel 5)	184
10.4 Vandaag de dag	185
11 Practice what you preach: veranderen in essentie – <i>Sandra Fokkens</i>	187
11.1 Motivatie	187
11.2 Organisatorische randvoorwaarden	188
11.3 Olievlek door verbondenheid	189
11.4 Ten slotte de dooddoener: gewoon doen	189
11.5 Practice what you preach	190
Deel 3 Praktijktoeepassingen	191
12 JIM binnen de Participatiewet – <i>Anouk Biemans</i>	193
12.1 Werkcontext	194
12.2 Mijn bedoeling met JIM	195
12.3 Casus Adil	196
12.4 JIM-thema's	197
12.5 Van dilemma naar toekomstperspectief	199
13 JIM en pleegzorg – <i>Sanne Campfens</i>	201
13.1 Werkcontext	202
13.2 Mijn bedoeling met JIM	204
13.3 Casus Ray	205
13.4 JIM-thema's	210
13.5 Van dilemma naar toekomstperspectief	212

14	JIM bij mensen met een licht verstandelijke beperking – <i>Wineke van Bruggen</i>	214
14.1	Werkcontext	215
14.2	Mijn bedoeling met JIM	216
14.3	Casus Freddy	217
14.4	JIM-thema's	222
14.5	Van dilemma naar toekomstperspectief	225
15	JIM bij zwerfjongeren – <i>Sjors Kieft</i>	227
15.1	Werkcontext	228
15.2	Mijn bedoeling met JIM	229
15.3	Casus Samira	231
15.4	JIM-thema's	235
15.5	Van dilemma naar toekomstperspectief	238
16	JIM binnen intersectorale samenwerking – <i>Petra Bastiaensen</i>	240
16.1	Werkcontext	242
16.2	Mijn bedoeling met JIM	244
16.3	Casus Jarno	245
16.4	JIM-thema's	250
16.5	Van dilemma naar toekomstperspectief	252
17	JIM binnen de ggz – <i>Emily Janssen</i>	254
17.1	Werkcontext	255
17.2	Mijn bedoeling met JIM	256
17.3	Casus Kai	257
17.4	JIM-thema's	262
17.5	Van dilemma naar toekomstperspectief	264
18	JIM binnen de JeugdzorgPlus – <i>Ellis ter Beek & Marit Agterhof</i>	266
18.1	Werkcontext	266
18.2	Onze bedoeling met JIM	269
18.3	Casus Chanty	270
18.4	Van dilemma naar toekomstperspectief	273
19	De JIM-aanpak door de ogen van een JIM – <i>Jolanda van Beynum</i>	274
19.1	Het verhaal van Anne	274
19.2	Toen mocht ik JIM zijn!	275

19.3 Weer naar school?	278
19.4 Onderlinge relaties	280
19.5 Wel of niet JIM?	281
19.6 Naschrift	284
19.7 Aanvulling	284
Bijlage 1 Missiestatement Stichting JIM	287
Bijlage 2 Intervisiemiddelen	289
Literatuur	295
Register	307
Dankwoord	309
Over de auteurs	311

Voorwoord

Als ik vijf jaar geleden vertelde dat ik in de jeugdzorg werkte, keken de meeste mensen mij schapachtig aan; ze hadden geen idee wat dat was. Nu, vijf jaar later, heeft iedereen er wel iets over gelezen, en nu kijken de mensen me zorgelijk aan. Vaak is de reactie zo iets als: poeh, lastig, veel problemen, weinig geld, veel instellingen, de overheid heeft het over de heg gegooid, veel bureaucratie. En ook: tjonge wat een goed werk, ik wist niet dat er zo veel gezinnen hulp nodig hebben, ik wist helemaal niet wat jeugdhulp was, ik ken ook kinderen die hulp nodig hebben, wat kan ik dan eigenlijk zelf doen?

De decentralisatie van de jeugdzorg en de overgang van de jeugdzorg naar de gemeente, die wel de ‘transformatie’ wordt genoemd, gaan onder meer over veel meer gebruikmaken van de mensen in het netwerk naast het professionele circuit. Zo’n vijf jaar geleden is in het kader van die transformatie ook het JIM-initiatief begonnen. Pionierend, bij enkele organisaties met enthousiaste voortrekkers. Inmiddels heeft het JIM-gedachtegoed een plek gekregen in de hulpverlening – bij meerdere organisaties, in beleidsnotities, Kamerbrieven en aanbestedingsdocumenten – maar weten we wel allemaal waar we het over hebben? Bij JIM gaat het erom dat mensen uit het eigen netwerk een prominente rol gaan innemen in iemands leven. Vaak gebeurt dit vanzelf, als familieleden, vrienden en burens elkaar helpen. Soms is het nodig om gericht iemand te vragen een JIM voor iemand te zijn. Voor de professionals betekent dit dat zij een andere rol gaan vervullen, meer aansluitend bij het gezin en de JIM.

Vernieuwing in de hulpverlening kan alleen door de vasthoudendheid van mensen zoals Suzanne de Ruig en Levi van Dam. Een paar jaar geleden hebben Suzanne en Levi de Stichting JIM opgericht. Zij zijn overtuigd van JIM en hebben hun nek uitgestoken om op meer plekken met JIM te gaan werken, het gedachtegoed door te ont-

wikkelen en professionals op te leiden en gemeenten en de overheid te adviseren. Inmiddels is er het nodige onderzoek uitgevoerd en is er heel wat ervaring opgedaan. Reden om het boek over de JIM-aanpak grondig te herzien. Deze herziening is door meerdere mensen geschreven, waardoor meerdere perspectieven aan bod komen. Zo ontwikkelt JIM zich door en kunnen we steeds beter met elkaar verantwoordelijkheid nemen voor kinderen en gezinnen die tijdelijk ondersteuning nodig hebben.

Dit boek is in de eerste plaats een leidraad voor de hulpverleners, want werken met JIM is niet een kunstje dat je even leert: het is een manier van werken waarin je vertrouwt op de kracht van mensen uit het netwerk van degene die jij helpt, een manier die jou als hulpverlener anders doet kijken, anders doet werken. Het is ontdekken wat je als professional toe kunt voegen, maar ook waarvan je juist afscheid moet nemen. Ook leer je dat ieder mens anders is. Zo werkend met JIM ontkom je er niet aan om na te denken of ik zelf ook een JIM heb gehad. Voor mij was dat mijn oudste zus. Ze was een stuk ouder dan ik en heeft mij wegwijs gemaakt in al die zaken in het leven waar mijn ouders ver van af stonden. Met haar ging ik op stap in Amsterdam en ontdekte de wereld. Ik kon altijd bij haar terecht.

Het is ook een boek voor wethouders en ambtenaren. Het is namelijk makkelijk opgeschreven: 'We willen dat de organisatie met JIM werkt', maar wat betekent dat eigenlijk voor de visie van de gemeente zelf? Kan de gemeente in haar eigen dienstverlening ook meer met JIM's werken? Lees dit boek om meer ideeën op te doen.

Mariënne Verhoef

Bestuurder Levvel, specialisten voor jeugd en gezin (voorheen Spirit-Basculé)

Inleiding

Anno 2020 is JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) zeven jaar oud en hebben heel wat jongeren in Nederland een JIM. Professionals, zorginstellingen en gemeenten zijn JIM-*mind* geworden of hebben als ambitie om met JIM de stem van de jongere echt te laten horen. JIM's laten van zich horen in tijdschriften en op tv. Begonnen als een alternatief voor uithuisplaatsing, is JIM inmiddels overal te vinden: op school, in de buurt via wijkteams, bij het jongerenwerk, in de jeugdzorg en in de ggz. Minderjarige vluchtelingen hebben een JIM, evenals zwerfjongeren, jongeren in een pleeggezin en jongeren in instellingen voor mensen met een (verstandelijke) beperking. Zelfs in Ierland en België hebben twee instellingen het gedachtegoed omarmd. Wij zijn heel blij met deze verbreding van de inzet van de JIM. Niet alleen de jongeren voor wie uithuisplaatsing dreigt hebben recht op een JIM. Nee, we gunnen alle jongeren een JIM!

We gunnen trouwens ook iedereen het JIM-schap. We hebben gezien wat het voor de JIM's betekent om gevraagd te worden, gehoord te worden, echt van betekenis te mogen zijn voor een ander. De JIM-aanpak was nooit zo groot en bekend geworden zonder het enthousiasme en vasthoudendheid van een aantal JIM's om ons heen. Maar ook gunnen we alle professionals in zorg en onderwijs JIM. Werken in deze sector is emotioneel zwaar en tijdsintensief. Je ziet de meest schrijnende gevallen, je ziet eenzaamheid, onkunde en onwil, en je kunt niet anders dan je best doen om het voor iedereen draaglijk te maken. Professionals die voor het eerst met JIM werken, ervaren dat er een last van hun schouders valt, omdat 'er nog iemand is die zich zorgen maakt over dit gezin'.

Wij vinden het bijzonder dat de JIM-aanpak in zo'n korte tijd breed omarmd is in

zorg- en onderwijsland. Uit onderzoek van Scholte (2016) blijkt namelijk dat maar 14% van nieuwe methoden in de praktijk gebruikt worden, en dan ook nog eens pas na gemiddeld zeventien jaar! JIM is hierin een uitzondering. Waarom? De JIM-aanpak is op een evidence-based manier ontwikkeld, zoals omschreven door Gorissen (2017): wetenschappelijke kennis en onderzoek is continu gekoppeld aan de praktijkkennis van pionierende professionals, praktijkkennis van jongeren, ouders en JIM's. De uitkomsten hiervan zijn weer gekoppeld aan bestaande theorie en hebben zo nieuwe thema's voor vervolgonderzoek opgeleverd.

Anno 2020 is de transitie van de zorg voor jeugd van provincie naar gemeenten al vijf jaar lang een feit. Deze transitie en voorgestelde transformatie, in combinatie met het feit dat uithuisplaatsingen geen betere effecten sorteren dan ambulante zorg (Strijbosch et al. 2015; De Swart et al., 2012; Knorth et al., 2008), waren de drijfveren om met een nieuwe aanpak te komen. Diverse onderzoeken (Friele et al., 2018; Peeters & Loots, 2020) geven aan dat de beloofde transformatie onvoldoende tot stand is gekomen in de zorg voor de jeugd. De JIM-aanpak wordt daarbij als uitzondering genoemd. Hier zijn we trots op, en we herkennen het: JIM normaliseert, is dichtbij en van de jongere zelf, en een JIM kiezen zorgt voor eigenaarschap en motivatie.

Door deze aandacht voor JIM en door de verbreding en constante ontwikkeling van deze aanpak, hebben wij de noodzaak gevoeld een nieuw boek te schrijven waarmee we iedereen die met JIM te maken heeft (van begeleider of therapeut tot wethouder of manager) de nieuwste inzichten willen bieden, passend bij ieders eigen context.

Opzet

In hoofdstuk 1 beginnen we met de geschiedenis van jeugdhulp: wie zorgde er voor kwetsbare kinderen? In hoofdstuk twee leggen we uit wat JIM is en delen we de inzichten die we de afgelopen vier jaar opgedaan hebben in praktijk en onderzoek. Ook leggen we uit hoe JIM werkt in verschillende contexten. We merkten dat we hiervoor wel nieuwe taal nodig hadden, nieuwe modellen. In gesprek met deelnemers van een JIM-training en uitvoerende professionals werd het JIM-gedachtegoed steeds duidelijker: wat is het wel en wat is het niet? In dit boek proberen we hier antwoord op te geven. Zonder te denken dat we compleet zijn of protocollen te gaan beschrijven, willen we wel wat piketpaaltjes slaan. JIM is een bredere visie op zorg geworden, een beweging die soms botst met het klassieke hulpverleningssysteem. We kwamen op een nieuw begrip: circulaire zorg. Net als bij circulaire economie gaat het hier om

waarde zien, waardecreatie, waardeherstel en waarde toevoegen, alles met oog op een duurzame en mensvriendelijke wereld. Alleen gaat het bij ons om mensen, dus dit vertalen we anders. Dit leggen we uitgebreid uit aan de hand van drie leidende principes:

- doe het voor de volgende generatie (duurzaam);
- handel zo simpel mogelijk (minimalistisch);
- kijk zo breed mogelijk (holistisch).

In hoofdstuk 3 doorlopen we vervolgens aan de hand van één casus stapsgewijs de principes van circulaire zorg en JIM. Tot slot presenteren we in hoofdstuk 4 een samenvatting van de resultaten van onderzoek naar JIM.

In deel 2 komt een aantal randvoorwaarden voor het werken met JIM aan de orde: wat is er nodig om JIM de plek te geven die het verdient? We zoomen eerst in op de professional zelf. Mascha Struijk schrijft over wat er verwacht wordt van een professional die met JIM werkt. Vervolgens presenteren we een uitgebreid onderzoek naar de samenwerking tussen de JIM en de professional door André Sekreve, Saskia Wijsbroek en Susan Branje. Daarna volgt het onderwerp veiligheid: kan JIM wel worden toegepast als er volgens professionals grote onveiligheid speelt in een gezin? Samen met Janet van Bavel en Els Bijman beschrijven we hoe JIM juist kan werken wanneer onveiligheid een rol speelt. Daarna vertellen drie managers van jeugdzorgorganisaties, uit Delft en Westland (Mariska van Esveld), Rotterdam Rijnmond (Marnix van de Kerkhof), en Amsterdam-Amstelland & Gooi en Vechtstreek (Kathelijne van den Boogert), hoe zij ieder op hun eigen manier in hun organisatie bezig zijn geweest met de implementatie van JIM. Je kunt lezen waar ze tegen aanliepen en wat hen hielp om koers te houden. Ze formuleren alle drie in verschillende vormen een aantal voorwaarden voor het inzetten van de JIM-aanpak. Tevens toont Sandra Fokkens ons hoe gedragsverandering binnen een organisatie tot stand komt.

In deel 3 komen acht professionals, met diverse achtergronden, en één JIM aan het woord. Zij vertellen hoe JIM in hun organisatie en voor hun doelgroep werkt en wat daarin belangrijk is. De hoofdstukken zijn geordend naar context: van natuurlijke context tot bijzonder specialistische. Anouk Biemans schrijft over hoe JIM werkt binnen de Participatiewet, Sanne Campfens komt met een pleidooi voor JIM binnen de pleegzorg, Wineke van Bruggen neemt ons mee in het leven van een jongen met een verstandelijke beperking, Sjors Kieft legt uit dat JIM's er ook zijn voor zwerfjongeren en Petra Bastiaansen schrijft over JIM binnen InVerbinding, het team dat een alternatief biedt voor uithuisplaatsing. Emily Janssen schrijft over werken met JIM vanuit de ggz, Ellis ter Beek en Marit Agterhof beschrijven de JIM-aanpak binnen de gesloten jeugdzorg. Tot slot biedt Jolanda van Beynum ons een kijkje in eigen keuken. Zij vertelt over Anne, haar JIM-

kind en over hoe zij de jeugdzorg beziet als JIM. Zij laat ons hier anders over nadenken.

Ondanks de brede doelgroepen voor dit boek hebben we in onze voorbeelden en de opzet van het boek wel gekozen voor onze voornaamste doelgroep: de uitvoerende professionals. Zij zien de jongeren en hun gezinnen soms elke dag. Voor hen hebben we de JIM-training gemaakt en voor deze doelgroep hebben we dit boek geschreven. Niet alleen voor hen, maar ook mét hen.

We wensen je veel leesplezier en nodigen je uit om mee te denken over de doorontwikkeling van circulaire zorg.

Suzanne de Ruig en Levi van Dam

Deel I

Theorie en onderzoek

In deel I leggen we uit wat JIM is en delen we de inzichten die we de afgelopen vier jaar opgedaan hebben in praktijk en onderzoek. Ook leggen we uit hoe JIM werkt in verschillende contexten. We merkten dat we hiervoor wel nieuwe taal nodig hadden, nieuwe modellen. In gesprek met deelnemers en uitvoerende professionals werd het JIM-gedachtegoed steeds duidelijker: wat is het wel en wat is het niet? In dit boek proberen we hier antwoord op te geven. Zonder te denken dat we compleet zijn of protocollen te gaan beschrijven, willen we wel wat piketpaaltjes slaan. JIM is een bredere visie op zorg geworden, een beweging die somst botst met het klassieke hulpverleningssysteem. We kwamen op een nieuw begrip: circulaire zorg. Net als bij circulaire economie gaat hier om waarde zien, waardecreatie, waardeherstel en waarde toevoegen, alles met oog op een duurzame en mensvriendelijke wereld. Alleen gaat het bij ons om mensen, dus dit vertalen we anders. Dit leggen we uitgebreid uit aan de hand van drie leidende principes:

- doe het voor de volgende generatie (duurzaam);
- handel zo simpel mogelijk (minimalistisch);
- kijk zo breed mogelijk (holistisch).

De ontstaansgeschiedenis van jeugdhulp en van JIM

Levi van Dam & Suzanne de Ruig

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we zijn gekomen tot het idee en de uitwerking van JIM. Daarvoor doen we eerst een stapje terug in de tijd: hoe is de jeugdhulp eigenlijk ontstaan?

1.1 Het ontstaan van jeugdhulp¹

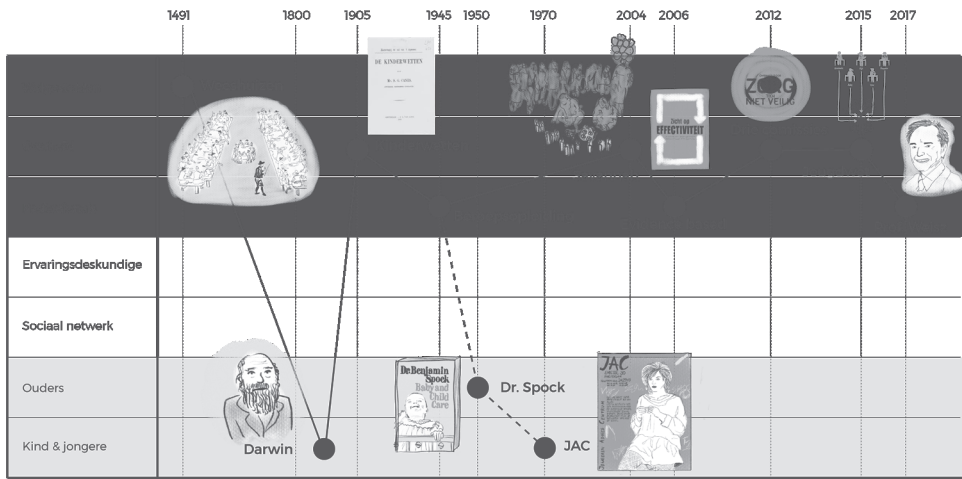
Tot de Tweede Wereldoorlog was de zorg voor kinderen het domein van liefdadigheid en vrijwilligers, maar vanaf 1945 professionaliseerde de sector. Er ontstonden steeds meer beroepsopleidingen, en afgestudeerden van die opleidingen kwamen terecht in steeds meer verschillende vormen van ambulante en residentiële jeugdhulpverlening, jeugdwelzijnswerk en opvoedingsondersteuning. Nu het overheidsingrijpen bij opvoeding aan terrein won, ontstond er ook meer bewustwording over waartoe kinderen worden opgevoed. In 1950 verscheen *Baby- en kinderverzorging* van de Amerikaanse kinderarts Dr. Spock (1903-1998). Voor het eerst klonk er een toegankelijk geluid voor ouders over opvoeden, maar ook een geluid dat inging tegen het advies van Nederlandse opvoeddeskundigen. De Nederlandse opvoeddeskundigen waarschuwden voor het verwennen van kinderen, maar volgens Dr. Spock liep het allemaal niet zo'n vaart. Je mocht baby's best troosten als ze huilden, daarmee zouden ze niet automatisch veranderen in verwenne kinderen en onbruikbare volwassenen.

---

¹ Deze paragraaf is ontleend aan delen uit de Canon Zorg voor de Jeugd; zie voor een volledige beschrijving www.canonsociaalwerk.eu/nl_jz/index.php.

Een verademing voor alle onzekere ouders. Ineens ging het niet zozeer meer over opvoedingsdoelen, maar over een fijne tijd hebben met elkaar.

Na deze ouderemancipatie nam in 1970 de jongerenemancipatie een vlucht met het Jongeren Advies Centrum (JAC). Jongeren en vrijwilligers richtten alternatieve hulpverlening op, waar jongeren uit binnen- en buitenland terechtkonden met vragen over abortus, softdrugs, kraken, financiële problemen en andere zaken. Vanuit de JAC's was er forse kritiek op de 'autoritaire' traditionele hulpverlening, die vooral gericht zou zijn op 'disciplineren' van jongeren en bovendien veel te bureaucratisch werkte. Er was ook scherpe kritiek op de 'betuttelende blik' op de nieuwe wegen die jongeren insloegen (experimenteren met drugs, seks en woongroepen). En hoewel dit begon als alternatief, werd het al snel onderdeel van het bestaande jeugdhulpsysteem, simpelweg omdat het voorzag in een behoefte.

20 september 2004 is een zwarte bladzijde in de geschiedenis van de jeugdhulp: dan sterft Savanna, amper 3 jaar oud. Haar lichaam wordt toevallig ontdekt omdat de politie de auto van moeder en stiefvader tegenhoudt op een 's avonds voor auto's verboden weg. Het lijk van Savanna ligt in de kofferbak. Ze is gestorven als gevolg van ondervoeding en langdurige mishandeling door de ouders. Verrassend is dat het Openbaar Ministerie naast de (stief)ouders ook de gezinsvoogd van Savanna vervolgt en beschuldigt van dood door schuld. De gezinsvoogd zou signalen over mishandeling niet opgepakt hebben en het dossier onvoldoende besproken hebben in teamvergaderingen. Hulpverleners voelen zich vogelvrij en protesteren. In november 2007 spreekt de rechtbank de gezinsvoogd van Savanna vrij. De rechtbank is zowel positief